

Czesław Strzyżewski

Gniezno, st. 237 (ul. Sienkiewicza 4),
woj. poznańskie, AZP 50-34/-

Informator Archeologiczny : badania 31, 186-187

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Tomasza Sawickiego (Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie). Finansowane przez Komisję Badań Naukowych w ramach programu „Polska w dobie zjazdu gnieźnieńskiego i jej miejsce w kulturze europejskiej X-XX wieku) oraz Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Pierwszy sezon badań.

Badania miały na celu zlokalizowanie wczesnośredniowiecznego (X/XI w.) cmentarzyska, należącego do gnieźnieńskiego zespołu grodowego. Wybór miejsca poszukiwań (ul. Strumykowa - przy stadionie i hotelu klubu sportowego „Mieszko”) podyktowany został notatką archiwalną z 1918 r. o odkryciu w tym miejscu podczas prac odwadniających pięciu szkieletów ludzkich i naczynia glinianego (nr arch.: Muzeum Archeologiczne Poznań 1918:123 KFM), wydatowanego na X/XI w. - tj. na fazę D. Łącznie wykonano 19 sondaży o wymiarach 1,5/2-2,5/5 m, położonych na osi wschód-zachód, wzdłuż obu stron ul. Strumykowej, w odległości około 4-5 m od krawędzi jezdni. Eksplorację prowadzono do głębokości przeciętnie 1,5 m pod poziomem terenu, silnie zagłębiając się w calec. Część sondaży zlokalizowana była na terenie głównego stadionu i boiskach treningowych, pozostałe na przyległych terenach należących do miasta.

Badania nie potwierdziły obecności cmentarzyska - nie znaleziono żadnych pozostałości pochówków, ani luźnych kości ludzkich. Prawdopodobnie w 1918 r. zarejestrowano obecność tylko małego cmentarza o trudnej do ustalenia chronologii. W gęstej sieci ówczesnych rowów melioracyjnych również nie odnotowano dalszego występowania szkieletów. Odkryte w 1918 r. naczynie może pochodzić nie z grobu, lecz z osady, tym bardziej, iż znaleziono je poza zasięgiem pochówka. Potwierdzono natomiast istnienie śladów osadnictwa wczesnośredniowiecznego (faza D/E), późnośredniowiecznego i nowożytnego. Poza ułamkami naczyń glinianych znaleziono oprawkę kościaną i ozdobny krążek metalowy (sondaż 5), fragment nożyka żelaznego (sondaż 15), klin i gwóźdź żelazny (sondaż 19). Najprawdopodobniej przedmioty te pochodzą z okresu późnośredniowiecznego i nowożytnego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Badania nie będą kontynuowane.

GNIEZNO, st. 237 (ul. Sienkiewicza 4), woj. poznańskie, AZP 50-34/-

- cmentarzysko wczesnośredniowieczne (2 poł. X-XII w.)
- część jurydyki z 2 poł. XIII w.

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Czesława Strzyżewskiego (Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie). Finansowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Poznaniu i Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Pierwszy sezon badań.

Pracami objęto fragment przyszelego trawnika w części północno-wschodniej posesji, na zapleczu budynku biurowego ZKS. Miejsce to graniczy od wschodu i północy z parcelami należącymi do Szkoły Podstawowej nr 2 i II Liceum Ogólnokształcącego oraz do właściciela prywatnego, położonymi przy ul. księdza Prymasa Łubieńskiego i księdza Prymasa Wyszyńskiego.

Dawniej był to południowy stok rozległego wyniesienia, na którym była rozlokowana wczesnośredniowieczna osada Łagiewniki, a od końca XIII w. jurydyka Wójtostwo.

W dwóch wykopach pod mur oporowy oraz w wykopie archeologicznym o powierzchni około 30 m² odsłonięto fragmenty częściowo zniszczonych czterech szkieletów osób dorosłych, ułożonych na osi północny zachód-południowy wschód, z których dwa usytuowano głowami na wschód. Przy jednym szkielecie kobiety znajdował się żelazny nożyk, a na pograniczu jamy grobowej z piwniczką chaty zrębowej wystąpił ułamek ceramiki z początku XI w. Dwa szkielety zostały częściowo zniszczone wkopem z XIX/XX w. oraz wkopem pod obecny mur oporowy, natomiast dwa pozostałe uległy uszkodzeniu przy kopaniu piwniczek chaty, która miała szerokość 3,7 m i długość zachowaną 3,2 m (ucięta wkopem pod budynek od strony południowo-wschodniej). Znaleziono w niej około 1370 fragmentów naczyń całkowicie obtaczanych z 2 poł. XIII-XIII/XIV w. oraz oselkę kamienną, fragmenty noża, okucie i kabłąka od wiaderka oraz gwóźdź i kości zwierzęce z nacięciami noża. W jednym z wkopów nowożytnych odkryto cegłę palcówkę z XVI w., ułamki ceramiki toczonej i części dachówki z XVI-XVIII w.

Lokalizacja obiektów wskazuje, że stanowisko rozciąga się we wszystkich kierunkach, w tym na wschód i północ, na sąsiednie posesje (na jednej z nich znajduje się w ogrodzie kropielnica późnośredniowieczna). Od strony południowej i zachodniej zostało ono zabudowane w dużej części wybrukowanym parkingiem wewnętrznym, a częściowo zniszczone wykopem pod budynek. Odkrycie tutaj szkieletów ludzkich poszerza zasięg największego cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Gnieźnie, zlokalizowanego niedawno podczas nadzorów budowy kamienic przy ul. Dąbrówki, do około 200 m długości po osi północny zachód-południowy wschód. Istniało ono zapewne w 2 połowie X-XII w., gdyż w 2 połowie XIII w. ten teren był również już zasiedlony.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Z uwagi na rangę odkrycia badania powinny być kontynuowane.

Gnojno, st. 4, gm. loco, woj. kieleckie - patrz: neolit

Gołańcz, st. 69, gm. loco, woj. pilskie - patrz: neolit

GÓRA, st.2, gm. Pobiedziska, woj. poznańskie, AZP 51-30

- wczesnośredniowieczny zespół osadniczy

Badania archeologiczne, przeprowadzone przez mgr Renatę Czupryńską (Instytut Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Grodno, st. 6, gm. Chełmża, woj. toruńskie - patrz: wczesna epoka żelaza

Grodzisko Dolne, st. 8, gm. loco, woj. rzeszowskie - patrz: paleolit

Grodzisko Dolne, st. 22, gm. loco, woj. rzeszowskie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Gródek, st. 1, gm. loco, woj. białostockie - patrz: nowożytność

Grudziądz Wielkie Tarpno, st. 3, gm. loco, woj. toruńskie - patrz: wczesna epoka żelaza

Grudziądz Wielkie Tarpno, st. 4, gm. loco, woj. toruńskie - patrz: neolit

GUCIÓW, st. 1, woj. zamojskie, AZP 91-86/1

- osada wczesnośredniowieczna (IX-X w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. mgr. Jerzego Kuśnierza i Andrzeja Urbańskiego (Muzeum Okręgowe w Zamościu). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Zamościu. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 25 m².

Obecne badania podjęto po uzyskaniu informacji od właściciela posesji o odkryciu fragmentów ceramiki i śladów węgli drzewnych w wykopie budowlanym. Zarejestrowano zarysy chaty-półziemianki o wymiarach około 4 x 3,5 m, z resztkami paleniska wyłożonego skorupami naczyń, fragmentami polepy i kamieniami wapiennymi. Palenisko, częściowo zniszczone podczas wykonywania wkopu na piwnicę i fundamentów przez właściciela posesji, umiejscowione było w północno-zachodnim narożniku obiektu. Pośrodku chaty, na głębokości poniżej 100 cm odkryto ślady dwóch zwęglonych słupów drewnianych o średnicy około 30 cm. W wypełnisku obiektu znaleziono około 120 fragmentów ceramiki, datujących go na X wiek.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Zamościu. Badania zakończono.

GUCIÓW, st. 9, gm. Zwierzyniec, woj. zamojskie, AZP 91-86/9

- osada otwarta kultury pucharów lejkowatych (neolit)